الصرف أم العلوم و النحو أبوها

آسان صرف

လွယ်ကူလေ့လာ ဂိုဏ်းစဉ်ပညာ

ပဉ္စာဂပ်ဆိုင်ရာဝေါဟာရများ၊ ဂိုဏ်းစဉ်ပြုလုပ်ပုံပြုလုပ်နည်း

အဆင့်ဆင့်နှင့်လေ့ကျင့်ခန်းများ (အကျဉ်းချုံး)

ပြန်ဆိုသူ

မော်လဝီ ဟာဖစ်ဇ် ဇူဗိုင်းရ်အာဟ်မဒ် (အစ်ဒ်ရီစီ)

အထက်တန်းပြဆရာ

ဂျာမိအတ် အရဗီယတ် မုဟိဗ္ဗီယတ် ရှောင်ကသွလ်အစ္စလာမ် (သဃ်န်းကျွန်း)

الصرف أمّ العلوم والنحو أبوها

آسان صرف

(လွယ်ကူလေ့လာ ဂိုက်ားစဉ်ပညာ)

ပညာရပ်ဆိုင်ရာဝေါဟာရများ

ဂိုဏ်းစဉ်ပြုလုပ်ပုံပြုလုပ်နည်း အဆင့်ဆင့်နှင့်

လေ့ကျင့်ခန်းများ (အကျဉ်းချုံး)

ပြန်ဆိုသူ

မော်လဝီ ဟာဖစ်ဇ် ဇုဗိုင်းရ်အာဟ်မဒ် (သာကေတ) အိဒ်ရီစီ

အထက်တန်းပြဆရာ

ဂျာမိအာဟ် အရာဗီယဟ် မုဟိဗ္ဗီယဟ် ကျောင်းကာသွလ်အစ္စလာမ်(သင်္ဃန်းကျွန်း)

အမှာစာ

ဂျာမိအဟ် အရဗီယဟ် မုဟိဗ်ဗီယဟ်ကျောင်းတော်ကြီး၏ပညာရေးရှူရာဟ်အဖွဲ့မှ မော်လဝီအခြေခံအတန်းတွင် စတင်သင်ယူဆည်းပူးမည့် ကျောင်းသားများအတွက် လွယ်ကူရန်အလို့ငှာ (အိလ်မေဆွရဖ်)ဂိုဏ်းစဉ်ပညာရပ်အား မြန်မာဘာသာစကားဖြင့် အကျဉ်းချုံးပြန်ဆိုရေးသားရန် လမ်းညွှန်မှုပေးခဲ့ရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အကျော်အမော် ပညာရှင်ကြီးဟာဇရသ်အလ်ဟာဂျ်မောင်လာနာစအီးဒ်အဟ်မဒ်(ပါရ်လမ်ပူရီ)ဆွာဟိဗ် (ရဟ်မသွလ္လာဟ်အလိုင်းယ်ဟ်)သခင် ကိုယ်တိုင်ပြုစုရေးသားထားသည့် ကျမ်းငယ်တစ်စောင် ဖြစ်သော (آسان صرف)အမည်ရှိ ကျမ်းစာအုပ်ထဲမှ ကောက်နုတ်ကာ အနီးစပ်ဆုံး ဘာသာပြန်ဆိုရေးသားခဲ့ပါသည်။ တင်ပြလိုသည်မှာ အကျဉ်းချုံးသာဖြစ်ပါ၍ ပညာရပ် တစ်ခုလုံးအား ပြန်ဆိုထားခြင်းမဟုတ်ပါ။ သို့ဖြစ်ပါ၍ သင်ကြားမည့်ဆရာများအနေဖြင့် စာအုပ်ထဲတွင်ပါရှိသော သင်ခန်းစာများတွင် -

(၁) ဂိုဏ်းစဉ်များ၏အဓိပ္ပာယ်များကို မိမိ၏အာဘော်ဖြင့်သာ ဘာသာပြန်ဆိုသင်ကြားပေးရန်။
(၂) အခန်းတိုင်းတွင်ပါရှိသော လေ့ကျင့်ခန်းများအား မပျက်မကွက်ဘဲ ပြုလုပ်ပေးရန်၊ လိုအပ်ပါက မိမိဘက်မှ လေ့ကျင့်ခန်းများ ထပ်တိုးပေးရန်။
(၃) ကျမ်းလေးမည်ကိုစိုးရိမ်သဖြင့် အကျယ်တဝင့်ရေးသားမှုကိုချန်ရစ်ခဲ့ရာ လိုအပ်သည် များအားဖြည့်စွက်သင်ကြားပေးပါရန် မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။

အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သခင် ဤကြိုးပမ်းမှုကို ကျွန်တော်မျိုး၏ ဒွန္နယာ၊ အာခိရသ်တွင် အောင်မြင်လွတ်မြောက်မှု၏ အကြောင်းခံဖြစ်စေတော်မူပါ။ **(အာမီးန်)**

စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အဖက်ဖက်မှဝိုင်းဝန်းကူညီပေးခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ အားလုံးကို အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သခင် နှစ်ဘဝနှစ်ဌာနလုံးတွင်အစားများ ချီးမြှင့်ပေးသနား တော်မူပါစေကြောင်း ဆုမွန်ဒိုအာပြုပါသည်။

ရဟိုင်းရ်အဟ်မဒ်(သာကေတ)

ဆွဖရ်လ၊ (၁၈)ရက်၊ ဟိဂျ်ရီ-၁၄၄၄

မာတိကာ

بِاسْمِهٖ سُبْحَانَهٗ وَتَعَالٰی

သင်ခန်းစာ(၁)

■ အိလ်မေ့ဆွရဖ် (အရဗီဂိုဏ်းစဉ်ပညာရပ်)

ဆွရဖ်ပညာရပ်ဟူသည်မှာ အရဗီစကားလုံးများကိုဂိုဏ်းပြေးခြင်း၊ စကားလုံးပုံစံများအားဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်ခြင်းနှင့် စကားလုံးများကို ပုံစံတစ်ခုမှ အခြားပုံစံတစ်ခုသို့ အသွင်ကူးပြောင်းခြင်း၏ နည်းလမ်းများကို အထောက်အကူပြုမည့် ပညာရပ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

■ ဆွရဖ်ပညာရပ်၏ အကျိုးထိရောက်မှု

ဆွရဖ်ပညာရပ်အား ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်စွာ သင်ယူတက်မြောက်မည်ဆိုပါကအရဗီစကားလုံးများကို အမှားအယွင်းမရှိဘဲ တိကျမှန်ကန်စွာ ရွတ်ဖတ်နိုင်စွမ်းရရှိပေမည်။

ပညာရပ်ဆိုင်ရာဝေါဟာရများ (အခေါ်အဝေါ်များ)

■ (ضمّہ)ဆိုသည်မှာ (—ُ—)ကို (فتحہ) ဆိုသည်မှာ (—َ—) ကို (کسرہ) ဆိုသည်မှာ (—ِ—)ကို ခေါ်ပါသည်။

■ (مضموم)ဆိုသည်မှာ (—ُ—)ရှိသောအက္ခရာ (مفتوح)ဆိုသည်မှာ (—َ—) ရှိသောအက္ခရာ (مکسور)ဆိုသည်မှာ(—ِ—)ရှိသောအက္ခရာကိုခေါ်ဆိုသည်။

■ (صرف کبیر) ဆိုသည်မှာ ဂိုဏ်းစဉ်ကြီးများကို ခေါ်ဆိုသည်။ ၎င်းဂိုဏ်းစဉ်ကြီးများသည် စကားလုံး(၁၄)လုံးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။

■ (صرف صغیر)ဆိုသည်မှာ ဂိုဏ်းစဉ်ငယ်များကို ခေါ်ဆိုသည်။ ၎င်းဂိုဏ်းစဉ်ငယ်များတွင် ဂိုဏ်းစဉ်ကြီးတိုင်း၏ ထိပ်ဦးစကားလုံးများအား ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။

■ (تنوین)ဆိုသည်မှာ (ـً ـٍ ـٌ)တို့ကိုခေါ်ဆိုပါသည်။

■ (حرکت)ဆိုသည်မှာ (ـُ ـِ ـَ)တို့ကိုခေါ်ဆိုပါသည်။

■ (متحرک)ဆိုသည်မှာ (حرکت)ပါရှိသော အက္ခရာကို ခေါ်ဆိုပါသည်။

■ (جزم / سکون)ဆိုသည်မှာ (حرکت)မပါရှိခြင်းကို ခေါ်ဆိုပေသည်။

■ (ساکن)ဆိုသည်မှာ (حرکت)မပါရှိသော အက္ခရာ ကိုခေါ်ဆိုပါသည်။

■ (تشدید)ဆိုသည်မှာမျိုးတူအက္ခရာ နှစ်ခုကို တစ်ကြိမ်တည်းရေးသာ၍ နှစ်ကြိမ်အသံထွက်ဖတ်ခြင်းကို ခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ (رَبٌّ) ၌ရှိသော (ب)

မှတ်ချက် - ၎င်းသရှ်ဒီးဒ်ဖြင့်ဖတ်ရသောအက္ခရာပေါ်ရှိ ဤ (ـّ)သင်္ကေတကိုလည်း သရှ်ဒီးဒ် ဟုသာခေါ်ဆိုကြသည်။

■ (مشدد)သရှ်ဒီးဒ်ရှိသောအက္ခရာကိုခေါ်ဆိုပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ အိလ်မေ့ဆွရဖ်ဟူသည် အဘယ်ပညာရပ်နည်း။

၂။ အိလ်မေ့ဆွရဖ်သည် အဘယ်ကဲ့သို့ အကျိုးထိရောက်မှုရှိသနည်း။

၃။ (ضمّہ)နှင့် (مضموم)တွင်အဘယ်ကွာခြားမှုရှိသနည်း။

၄။ (متحرک)နှင့် (حرکت) ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၅။ (سکون) နှင့် (ساکن)တို့ဟာ တူညီပါသလား။

၆။ (تشدید) နှင့် (مشدد) တို့ကို ရှင်းပြပါ။

၇။ (صرف کبیر) ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၈။ (صرف صغیر) ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

သင်ခန်းစာ(၂)

■ **အချိန်ကာလသုံးခုရှိပါသည်။**

၁။ (ماضى) အတိတ်ကာလ

၂။ (حال) ပစ္စုပ္ပန်ကာလ

၃။ (مستقبل) အနာဂတ်ကာလတို့ဖြစ်ပါသည်။

■ (فعل) ဆိုသည်မှာ အလုပ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။

■ (فاعل) ဆိုသည်မှာ ပြုလုပ်သူကို ခေါ်ဆိုသည်။

■ (فعل) ၏အမျိုးအစားအချို့ရှိပါသည်။

■ (فعل ماضى)ဆိုသည်မှာ အတိတ်ကာလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သောအလုပ်ကို ခေါ်ဆိုပါသည်။ ဥပမာ (ضَرَبَ)ထိုသူရိုက်ခဲ့သည်။

■ (فعل مضارع)ဆိုသည်မှာ ပစ္စုပ္ပန်ကာလနှင့်အနာဂတ်ကာလတို့တွင်ပြုလုပ်သည့် အလုပ်များကို ခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ- (يَضْرِبُ) ထိုသူကို ရိုက်နေသည် (သို့) ရိုက်လိမ့်မည်။

■ (فعل امر) ဆိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ခု ပြုလုပ်ရန်အမိန့်ပေးခံရသော အလုပ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ- (اِضْرِبْ) အသင်ရိုက်လော့။

■ (فعل نهى) ဆိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ခုပြုလုပ်ခြင်းမှ ပိတ်ပင်တားမြစ်သောခံရသော အလုပ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ- (لَاتَضْرِبْ) အသင်မရိုက်နှင့်။

■ (فعل معروف) ဆိုသည်မှာ လုပ်သောသူကို သိရှိသောရသောအလုပ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။(ضَرَبَ زَيْدٌ) ဇိုင်းဒ်ရိုက်ခဲ့သည်။

■ (فعل مجهول) ဆိုသည်မှာ လုပ်သောသူကို မသိရသည့် အလုပ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။ (ضُرِبَ زَيْدٌ) ဇိုင်းဒ် ရိုက်ခြင်းခံလိုက်ရသည်။

■ (فعل مثبت) ဆိုသည်မှာ ဖြစ်မြောက်သောအလုပ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ- (ضَرَبَ) ထိုသူရိုက်ခဲ့သည်။

■ (فعل منفى) ဆိုသည်မှာ မဖြစ်မြောက်သောအလုပ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ- (مَاضَرَبَ) ထိုသူမရိုက်ခဲ့ပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ အချိန်ကာလ မည်မျှရှိသနည်း။
၂။ (فعل ماضى) နှင့် (فعل مضارع) ဟူသည် အဘယ်နည်း။
၃။ (فعل امر) နှင့် (فعل نهى) ဟူသည် အဘယ်နည်း။
၄။ (فعل معروف) ကိုပြောပြပါ။
၅။ (فعل منفى) ကိုပြောပြပါ။
၆။ (فعل منفى) နှင့် (فعل نهى) တို့ဟာ တူညီပါသလား။

သင်ခန်းစာ (၃)
ဂိုဏ်းစဉ်အခေါ်အဝေါ်များကို ဖွင့်ဆိုခြင်း

■ စကားပြောဆိုရာ၌ လူတစ်ဦးသည် သုံးမျိုးသောအနေအထား၌ ရှိနိုင်၏။
၁။ (غائب) ရှေ့မှောက်၌မရှိသောသူ
၂။ (حاضر) ရှေ့မှောက်၌ရှိသောသူ
၃။ (متكلم) စကားပြောဆိုသူတို့ဖြစ်သည်။

■ အရေအတွက်အားဖြင့် လူသည် (၃)မျိုး အနက်မှဖြစ်နိုင်၏။
၁။ (واحد) တစ်ယောက်
၂။ (تثنيه) နှစ်ယောက်
၃။ (جمع) နှစ်ယောက်အထက် အများတို့ဖြစ်သည်။

■ မျိုးရိုးဗီဇအားဖြင့် လူသည်နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိ၏။
၁။ (مذكر) အဖို
၂။ (مؤنث) အမ

■ ဂိုဏ်းစဉ်စကားလုံးများမှာ (၁၄)လုံးရှိ၏။
(مذکرغائب) အတွက်(၃)လုံး
(مؤنث غائب) အတွက်(၃)လုံး
(مذکرحاضر) အတွက်(၃)လုံး
(مؤنث حاضر) အတွက်(၃)လုံး
(متکلم) အတွက်(၂)လုံး တို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ (غائب) ဟူသည် အဘယ်နည်း။
၂။ (حاضر) ဟူသည် အဘယ်နည်း။
၃။ (جمع) ဟူသည် အဘယ်နည်း။
၄။ (مؤنث+ مذکر) ဟူသည် အဘယ်နည်း။
၅။ ဂိုဏ်းစဉ်စကားလုံး မည်မျှရှိသနည်း။ ပြောပြပါ။

သင်ခန်းစာ (၄)

ဂိုဏ်းစဉ်အရေအတွက်အားရှင်းလင်းခြင်း

■ (مذکرغائب)၏ ပထမ ဂိုဏ်းစဉ်သည် (واحد) အတွက်၊
ဒုတိယ ဂိုဏ်းစဉ်သည် (تثنیہ) အတွက်၊
တတိယဂိုဏ်းစဉ်သည် (جمع) အတွက်တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ထိုအတိုင်းပင်

■ (مؤنث غائب)၏ ပထမ ဂိုဏ်းစဉ်သည် (واحد) အတွက်၊
ဒုတိယ ဂိုဏ်းစဉ်သည် (تثنیہ) အတွက်၊
တတိယဂိုဏ်းစဉ်သည် (جمع) အတွက်တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

■ (مذکرحاضر)၏ ပထမ ဂိုဏ်းစဉ်သည် (واحد) အတွက်၊
ဒုတိယ ဂိုဏ်းစဉ်သည် (تثنیہ) အတွက်၊
တတိယဂိုဏ်းစဉ်သည် (جمع) အတွက်တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

■ (مؤنث حاضر)၏ ပထမ ဂိုဏ်းစဉ်သည် (واحد) အတွက်၊
ဒုတိယ ဂိုဏ်းစဉ်သည် (تثنیہ) အတွက်၊
တတိယဂိုဏ်းစဉ်သည် (جمع) အတွက်တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

■ (واحد متکلم)၏ ဂိုဏ်းစဉ်သည် (واحد مذکر)နှင့် (واحد مؤنث)နှစ်ခုလုံးအတွက် အကျုံးဝင်ပေသည်။

■ (جمع متکلم)၏ ဂိုဏ်းစဉ်သည်(تثنیہ مذکر، تثنیہ مؤنث، جمع مذکر، جمع مؤنث) အားလုံးအတွက် အကျုံးဝင်ပေသည်။

■ ဆိုရပါမူ ဂိုဏ်းစဉ်၏စကားစဉ်စုစုပေါင်းမှာ (၁၄)လုံးအတိဖြစ်ရှိသွားပါသည်။

۱۔ واحد مذکر غائب
۲۔ تثنیہ مذکر غائب
۳۔ جمع مذکر غائب
۴۔ واحد مؤنث غائب
۵۔ تثنیہ مؤنث غائب
۶۔ جمع مؤنث غائب
۷۔ واحد مذکر حاضر
۸۔ تثنیہ مذکر حاضر
۹۔ جمع مذکر حاضر
۱۰۔ واحد مؤنث حاضر
۱۱۔ تثنیہ مؤنث حاضر
۱۲۔ جمع مؤنث حاضر
۱۳۔ واحد متکلم
۱۴۔ جمع متکلم

တို့အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ (مذکر غائب)တွင် ဂိုဏ်းစဉ်မည်မျှရှိသနည်း။
၂။ (مذکر حاضر)တွင် ဂိုဏ်းစဉ်မည်မျှရှိသနည်း။
၃။ (واحد متکلم)တွင် ဂိုဏ်းစဉ်မည်မျှရှိသနည်း။
၄။ ဂိုဏ်းစဉ်စုစုပေါင်းမည်မျှရှိသနည်း။ ရွတ်ဆိုပြပါ။

သင်ခန်းစာ (၅)
(فعل ماضى)အကြောင်း

(فعل ماضى) ဂိုဏ်းစဉ်တွင် (فَعَلَ) ဟူသောပုဒ်၏(ع)အက္ခရာပေါ်တွင် (ـَ ـِ ـُ)သရသုံးခုအနက် မည်သည့်သရမဆို အပြောင်းအလွဲဖြစ်နိုင်ပေသည်။ တသမတ်ထဲမရှိပါ။ ဤအတွက်ကြောင့် (فعل ماضى)၏ပုံစံချိန်ခွက်(၃)ခုရှိ၏။

فَعَلَ　　فَعِلَ　　فَعُلَ

တို့ဖြစ်ကြသည်။

ပမာအားဖြင့် (فَعَلَ)၏ ပုံစံချိန်ခွက်တွင် (نَصَرَ)

(فَعِلَ)၏ ပုံစံချိန်ခွက်တွင် (سَمِعَ)

(فَعُلَ)၏ ပုံစံချိန်ခွက်တွင် (كَرُمَ)

တို့အသီးသီးလာကြသည်။

ယခုပုံစံချိန်ခွက်သုံးခုလုံး၏ဂိုဏ်းစဉ်များကို ရေးသားကျက်မှတ်ကြည့်ပါ။

﴿ گردان فعل ماضی مثبت معروف ﴾

(ع)အက္ခရာ (ـــَــ) ဖြစ်သောဂိုဏ်းစဉ်	(ع)အက္ခရာ (ـــِــ) ဖြစ်သောဂိုဏ်းစဉ်	(ع)အက္ခရာ (ـــُــ) ဖြစ်သောဂိုဏ်းစဉ်
فَعَلَ	فَعِلَ	فَعُلَ
فَعَلَا	فَعِلَا	فَعُلَا
فَعَلُوْا	فَعِلُوْا	فَعُلُوْا
فَعَلَتْ	فَعِلَتْ	فَعُلَتْ
فَعَلَتَا	فَعِلَتَا	فَعُلَتَا
فَعَلْنَ	فَعِلْنَ	فَعُلْنَ
فَعَلْتَ	فَعِلْتَ	فَعُلْتَ
فَعَلْتُمَا	فَعِلْتُمَا	فَعُلْتُمَا
فَعَلْتُمْ	فَعِلْتُمْ	فَعُلْتُمْ
فَعَلْتِ	فَعِلْتِ	فَعُلْتِ
فَعَلْتُمَا	فَعِلْتُمَا	فَعُلْتُمَا
فَعَلْتُنَّ	فَعِلْتُنَّ	فَعُلْتُنَّ
فَعَلْتُ	فَعِلْتُ	فَعُلْتُ
فَعَلْنَا	فَعِلْنَا	فَعُلْنَا

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ (ضَرَبَ نَصَرَ فَتَحَ) တို့ဖြင့် ဂိုဏ်းစဉ်ရေးပြပါ။

၂။ (سَمِعَ شَرِبَ عَلِمَ) တို့ဖြင့် ဂိုဏ်းစဉ်ရေးပြပါ။

၃။ (كَرُمَ كَثُرَ قَرُبَ) တို့ဖြင့် ဂိုဏ်းစဉ်ရေးပြပါ။

သင်ခန်းစာ (၆)
(فعل ماضی مجهول) ပြုလုပ်နည်း

ယခင်အခန်း၌ဖတ်ခဲ့သော (فعل ماضی واحد مذكر غائب) ၏နောက်ဆုံးအက္ခရာကို အရှိတိုင်းဆက်ထားပါ။ နောက်ဆုံးထက် အလျင်ရှိသော အက္ခရာကိုကြည့်ပါ။ (ـِـ) မရှိပါက (ـِـ) ပေးလိုက်ပါ။ (ـِـ)ရှိပါက ရှိမြဲအတိုင်းထားပေးလိုက်ပါ။ ကျန်ရှိသောအက္ခရာပေါ်တွင် မည်သည့်သရရှိသည်ဖြစ်စေ (ـُـ) ပေးလိုက်ပါ။ (ماضی مجهول)ဖြစ်ရှိသွားပါလိမ့်မည်။

ဉပမာ - (ضَرَبَ) မှ (ضُرِبَ)

(سَمِعَ) မှ (سُمِعَ)

(ماضی مجهول) ၏ ဂိုဏ်းစဉ်ရွတ်ဖတ်ကြည့်ပါ။

فُعِلَ فُعِلَتْ فُعِلْتَ فُعِلْتِ فُعِلْتُ

فُعِلَا فُعِلَتَا فُعِلْتُمَا فُعِلْتُمَا فُعِلْنَا

فُعِلُوا فُعِلْنَ فُعِلْتُم فُعِلْتُنَّ

လေ့ကျင့်ခန်း

အောက်ပါ (فعل) များဖြင့် (مجهول)လုပ်ပြပါ။

၁။ (نَصَرَ) ကူညီခဲ့သည်။

၂။ (ضَرَبَ) ရိုက်ခဲ့သည်။

၃။ (سَمِعَ) ကြားခဲ့သည်။

၄။ (فَتَحَ) ဖွင့်ခဲ့သည်။

၅။ (كَتَبَ) ရေးခဲ့သည်။

၆။ (اَكَلَ) စားခဲ့သည်။

သင်ခန်းစာ (၇)

(مَاضِى مَنْفِى) ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

(مَاضِى مُثْبَت) ဖြစ်သော (فَعَلَ) ၏ရှေ့တွင် (مَا) ဟူသောအက္ခရာအားတိုးပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် (مَاضِى مَنْفِى)ဖြစ်ရှိသွားပါသည်။ မှတ်သားရမည်မှာ (مَا) သည် စကားလုံးထဲတွင် အပြောင်းအလဲတစ်စုံတစ်ရာဖြစ်စေမည်မဟုတ်ဘဲ အဓိပ္ပာယ်တွင်သာအလုပ်ဖြစ်ခြင်းကို အလုပ်မဖြစ်ခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်အဖြစ်ပြောင်းလဲစေပါသည်။ (مَاضِى مَنْفِى) ၏ ဂိုဏ်းစဉ်များကိုရွတ်ဆိုပြပါ။

مَافَعَلَ مَافَعَلَتْ مَافَعَلْتَ مَافَعَلْتِ مَافَعَلْتُ

مَافَعَلَا مَافَعَلَتَا مَافَعَلْتُمَا مَافَعَلْتُمَا مَافَعَلْنَا

مَافَعَلُوْا مَافَعَلْنَ مَافَعَلْتُمْ مَافَعَلْتُنَّ

လေ့ကျင့်ခန်း

အောက်၌ဖော်ပြမည့် (فعل)များကို (مَاضِى مَنْفِى)လုပ်ပြပါ။

၁။ (نَصَرَ)

၂။ (ضَرَبَ)

၃။ (سَمِعَ)

၄။ (فَتَحَ)

၅။ (كَتَبَ)

၆။ (اَكَلَ)

သင်ခန်းစာ (၈)

(فعل مضارع) ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

(ماضی معروف) ၏အစတွင် (مضارع) ၏သင်္ကေတအက္ခရာများကိုထည့်ပါ။ ၎င်းနောက်ဂိုဏ်းစဉ်(၅)ခု၏ အနောက်တွင်(ـُ)တပ်ဆင်ပါ။ ဂိုဏ်းစဉ်(၇)ခု၏ အနောက်တွင် (نون اعرابی)တိုးပေးပါ။ ဂိုဏ်းစဉ်နှစ်ခု၏ နောက်တွင် ယခင်ရှိမြဲ (نون فاعلی) ကိုဆက်လက်ထားရှိပါ။

■ (مضارع) ၏သင်္ကေတ(၄)လုံးရှိပါသည်။ (ی ت ا ن) အတိုကောက်မှာ- (اَتَیْنَ) ဖြစ်သည်။

■ (ی)သည်ဂိုဏ်းစဉ်(၄)ခုတွင် ဝင်ရောက်မည်။

واحد مذکر غائب، تثنیہ مذکر غائب، جمع مذکر غائب، جمع مؤنث غائب

■ (ت) သည်ဂိုဏ်းစဉ်(၈)ခုတွင် ဝင်ရောက်မည်။

واحد مؤنث غائب، تثنیہ مؤنث غائب နှင့် **حاضر** ၏စာလုံး(၆)လုံး

■ (ا)သည် (واحد متکلم) ၌သာဝင်ရောက်သည်။

■ (ن)သည် (جمع متکلم) ၌သာဝင်ရောက်သည်။

■ (ـُ) ဝင်မည့်ဂိုဏ်းစဉ်(၅)ခုမှာ

(واحد مذکر غائب)

(واحد مؤنث غائب)

(واحد مذکر حاضر)

(واحد متکلم)

(جمع متکلم)တို့ဖြစ်ကြသည်။

■ (نون اعرابی) ဝင်မည့်ဂိုဏ်းစဉ်(၇)ခုမှာ
(تثنیہ)စာလုံး၏ဂိုဏ်းစဉ်(၄)ခု
၎င်းတို့တွင် (ن) သည် (ـِ) သည် ဖြင့်လာရှိမည်။

■ (جمع مذکر غائب)
(جمع مذکر حاضر)
(واحد مؤنث حاضر)၎င်းတို့တွင် (ن) အက္ခရာသည် (ـَ)ဖြင့်လာရှိမည်။

■ (نون فاعلی) ရှိမြဲထားရမည့်ဂိုဏ်းစဉ်(၂)ခုမှာ
(جمع مؤنث غائب) နှင့် (جمع مؤنث حاضر)တို့ဖြစ်ကြပါသည်။
(فعل مضارع)ဂိုဏ်းစဉ်ကို ရွတ်ကြည့်ပါ။

يَفْعَلُ	تَفْعَلُ	تَفْعَلُ	تَفْعَلِيْنَ	اَفْعَلُ
يَفْعَلَانِ	تَفْعَلَانِ	تَفْعَلَانِ	تَفْعَلَانِ	نَفْعَلُ
يَفْعَلُوْنَ	يَفْعَلْنَ	تَفْعَلُوْنَ	تَفْعَلْنَ	

လေ့ကျင့်ခန်း

အောက်ပါဂိုဏ်းစဉ်များကို مضارع ပြုလုပ်ကြည့်ပါ။

၁။ (يَضْرِبُ)

၂။ (يَنْصُرُ)

၃။ (يَسْمَعُ)

၄။ (يَفْتَحُ)

၅။ (يَأْكُلُ)

၆။ (يَكْتُبُ)

သင်ခန်းစာ (၉)

(مضارع مجهول) ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

(مضارع) ၏သင်္ကေတအက္ခရာပေါ်တွင် (ـُـ) မရှိပါက (ـُـ) ပေးလိုက်ပါ နောက်ဆုံးထက်အလျင်ကျသော အက္ခရာကို (ـَـ)မရှိပါက (ـَـ)ပေးလိုက်ပါ။ ကျန်ရှိသောအက္ခရာများကို ရှိမြဲအတိုင်းထားရှိပါ။ (مضارع مجهول) ဖြစ်ရှိသွားပါမည်။

(مضارع مجهول)၏ဂိုဏ်းစဉ်ကို ရွတ်ကြည့်ပါ။

يُفْعَلُ   تُفْعَلُ   تُفْعَلُ   تُفْعَلِيْنَ   اُفْعَلُ
يُفْعَلَانِ   تُفْعَلَانِ   تُفْعَلَانِ   تُفْعَلَانِ   نُفْعَلُ
يُفْعَلُوْنَ   يُفْعَلْنَ   تُفْعَلُوْنَ   تُفْعَلْنَ

လေ့ကျင့်ခန်း

အောက်ပါစကားလုံးများဖြင့် (فعل مضارع مجهول) ဂိုဏ်းစဉ်များကို ပြုလုပ်ပါ။

၁။ (يُنْصَرُ)

၂။ (يُسْمَعُ)

၃။ (يُفْتَحُ)

၄။ (يُشْرَبُ)

၅။ (يُكْتَبُ)

သင်ခန်းစာ (၁၀)

(مضارع منفى) ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

(مضارع مثبت) အပေါ်တွင် (لَا) အက္ခရာတိုးပေးခြင်းဖြင့်(مضارع منفى) ဖြစ်ရှိသွားမည်။ မှတ်သားရမည်မှာ (لَا) အက္ခရာသည် စကားလုံးထဲတွင် တစ်စုံတစ်ရာ အပြောင်းအလဲမပြုလုပ်ဘဲ အဓိပ္ပာယ်တွင်သာအလုပ်ဖြစ်ခြင်းမှ အလုပ်မဖြစ်ခြင်းသို့ ပြောင်းလဲမှုပြုပေးသည်။

(مضارع منفى)၏ဂိုဏ်းစဉ်ကို ရှုကြည့်ပါ။

لَا يَفْعَلُ   لَا تَفْعَلُ   لَا تَفْعَلُ   لَا تَفْعَلِيْنَ   لَا اَفْعَلُ

لَا يَفْعَلَانِ   لَا تَفْعَلَانِ   لَا تَفْعَلَانِ   لَا تَفْعَلَانِ   لَا نَفْعَلُ

لَا يَفْعَلُوْنَ   لَا يَفْعَلْنَ   لَا تَفْعَلُوْنَ   لَا تَفْعَلْنَ

လေ့ကျင့်ခန်း

အောက်ပါစကားလုံးများကို (مضارع منفى)ဂိုဏ်းပြုလုပ်ပါ။

၁။ (يَضْرِبُ)

၂။ (يَنْصُرُ)

၃။ (يَسْمَعُ)

၄။ (يَفْتَحُ)

၅။ (يَأْكُلُ)

၆။ (يَكْتُبُ)

သင်ခန်းစာ (၁၁)

(نفی تا کید بہ لَن) ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

(مضارع مثبت) ကို (مضارع منفی) ပြုလုပ်သည့် ဒုတိယနည်းလမ်းမှာ (لَن) ဟူသော အက္ခရာကိုအခြေခံ၍ (منفی)ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ပြုလုပ်ရမည့် နည်းလမ်းမှာ (مضارع مثبت)အပေါ် (لَن) ဟူသောအက္ခရာကိုတိုးပေးလိုက်ပါ။ (مضارع منفی)ဖြစ်ရှိသွားပါလိမ့်မည်။ (لَن)သည် စကားလုံးထဲတွင်လည်းကောင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ထဲတွင်လည်းကောင်း ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ပေသည်။

■ စကားလုံးတွင် ပြုလုပ်သောအပြောင်းအလဲ

(لَن)သည် (مضارع)တွင် (ـــُـ) ရှိသောစာလုံး(၅)လုံးကို (ـــَـ)ပြုလုပ်ပေးသည်။ (نون اعرابی) ပါရှိသောဂိုဏ်းစဉ်(၇)လုံးမှ (نون اعرابی)များကို ဖြုတ်ချပေသည်။ ကျန်ရှိသော نون فاعلی ပါရှိသည့် စာလုံး(၂)လုံးတွင်မူတစ်စုံတစ်ရာအပြောင်းအလဲမပြုပေ။

■ အဓိပ္ပာယ်တွင် ပြုလုပ်သောအပြောင်းအလဲ

(لَن)သည် (مضارع مثبت)ကို (مستقبل منفی)လာမည့်ကာလတွင်အလုပ်မဖြစ်ခြင်း၏အဓိပ္ပာယ်အဖြစ် ပြောင်းလိုက်ပေသည်။ သဘောမှာ (لَن)ဝင်ပြီးနောက်တွင် ၎င်း (مضارع)၌လက်ရှိကာလ (حال)၏အဓိပ္ပာယ်မကျန်ရှိတော့ပေ။ ထူးခြားချက်မှာ (لَن)သည် (نفی)ပြုရာတွင် သာပိုလေးနက်သည့်သဘောဆောင်ပေသည်။

(نفی تا کید بہ لَن)၏ ဂိုဏ်းစဉ်ကိုရွတ်ကြည့်ပါ။

لَنْ يَفْعَلَ لَنْ تَفْعَلَ لَنْ تَفْعَلَ لَنْ تَفْعَلِیْ لَنْ اَفْعَلَ

لَنْ يَفْعَلَا لَنْ تَفْعَلَا لَنْ تَفْعَلَا لَنْ تَفْعَلَا لَنْ نَفْعَلَ

لَنْ يَفْعَلُوْا لَنْ يَفْعَلْنَ لَنْ تَفْعَلُوْا لَنْ تَفْعَلْنَ

လေ့ကျင့်ခန်း

အောက်ပါဂိုဏ်းစဉ်များကို (نفی تاکید بہ لن)ပြုလုပ်ပါ။

لَنْ يَسْمَعَ ، لَنْ يَفْتَحَ ، لَنْ يَكْتُبَ ، لَنْ يَنْصُرَ ، لَنْ يَضْرِبَ

သင်ခန်းစာ (၁၂)

(نفی جحد بہ لَمْ)ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

(**مضارع مثبت**)ကို(**منفی**)ပြုလုပ်ခြင်း၏ တတိယနည်းလမ်းမှာ (لَمْ)ဟူသော အက္ခရာကို အခြေခံ၍လည်း ပြုလုပ်နိုင်ပေသည်။ ပြုလုပ်ရမည်နည်းလမ်းမှာ(**مضارع مثبت**) အပေါ်တွင် (لَمْ)တိုးပေးလိုက်ပါက (**مضارع منفی**)ဖြစ်ရှိသွားပေမည်။ (لَمْ) သည် စကားလုံးထဲတွင်လည်းကောင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ထဲတွင်လည်းကောင်း အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ပေသည်။

■ စကားလုံးတွင် ပြုလုပ်သောအပြောင်းအလဲ

(لَمْ)သည် (**مضارع**)၏ (ـُـ)ရှိသောစာလုံး(၅)လုံးကို (ـْـ)ပေးမည်။ အကယ်၍နောက်ဆုံးအက္ခရာ(**حرف علت**)(**واؤ۔الف۔یاء**)ဖြစ်ပါကၡင်းတို့ကို ဖြုတ်ချမည်။(**نون اعرابی**)၇လုံးကို ဖြုတ်ချပေသည်။ ကျန်ရှိ **نون فاعلی** ပါရှိသောစာလုံး (၂)လုံးတွင်မူ တစ်စုံတစ်ရာ အပြောင်းအလဲမပြုပေ။

■ အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ပြုလုပ်သော အပြောင်းအလဲ

(لَمْ)သည် (**مضارع مثبت**)ကို(**ماضی منفی**) ကုန်လွန်ခဲ့သောအချိန်တွင် အလုပ်မဖြစ်ခြင်း၏အဓိပ္ပာယ်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်ပေသည်။ ဆိုရပါမူ (لَمْ)ဝင်ပြီး နောက်ပိုင်း (**مضارع**)တွင်လက်ရှိကာလ (**حال**) နှင့်အနာဂတ်ကာလ(**مستقبل**)တို့၏ အဓိပ္ပာယ်မကျန်ရှိတော့ဘဲ ကုန်လွန်ခဲ့သောကာလ၏အဓိပ္ပာယ်သာပေးလေသည်။

■ (نفی جحد بہ لَمْ)၏ ဂိုဏ်းစဉ်ကိုရွတ်ကြည့်ပါ။

لَمْ يَفْعَلْ   لَمْ تَفْعَلْ   لَمْ تَفْعَلْ   لَمْ تَفْعَلِىْ   لَمْ اَفْعَلْ

لَمْ يَفْعَلَا   لَمْ تَفْعَلَا   لَمْ تَفْعَلَا   لَمْ تَفْعَلَا   لَمْ نَفْعَلْ

لَمْ يَفْعَلُوْا   لَمْ يَفْعَلْنَ   لَمْ تَفْعَلُوْا   لَمْ تَفْعَلْنَ

လေ့ကျင့်ခန်း

အောက်ပါစာလုံးများဖြင့် (نفی جحد بہ لَمْ) ပြုလုပ်ပါ။

၁။ (لَمْ يَسْمَعْ)

၂။ (لَمْ يَنْصُرْ)

၃။ (لَمْ يَكْتُبْ)

၄။ (لَمْ يَأْكُلْ)

သင်ခန်းစာ (၁၃)

(لام تا كيد با نون تا كيد ثقيله وخفيفه)ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

(مضارع)၏အဓိပ္ပာယ်၌ လေးနက်မှုရရှိစေရန်အတွက် အစတွင် لامِ تا كيد مفتوح နှင့်အနောက်တွင် (نونِ تا كيد ثقيله) ကိုထည့်ပေးလိုက်ပါ။ ပမာအားဖြင့် (لَيَفْعَلَنَّ) (ထိုသူတစ်ဦး ဧကန် မုချပြုလုပ်လိမ့်မည်။)

သို့မဟုတ်အစတွင် (لامِ تا كيد مفتوح) နှင့်အနောက်တွင်(نونِ تا كيد خفيفه) ကိုထည့်ပေးလိုက်ပါ။ ဥပမာ(لَيَفْعَلَنْ)ထိုသူတစ်ဦး ဧကန်မုချပြုလုပ်လိမ့်မည်။

■ မှတ်ချက်- (نونِ تا كيد ثقيله)သည် ဂိုဏ်းစဉ်စာလုံးတိုင်းတွင်ဝင်ရောက်ပေသည်။ သို့သော် (نونِ تا كيد خفيفه)သည် ဂိုဏ်းစဉ်စာလုံး(၈)လုံး၌သာဝင်ရောက်ပေသည်။ (تثنيه)၏ စာလုံး(၄)လုံးနှင့် (جمع مؤنث غائب)(جمع مؤنث حاضر)တို့တွင် မဝင်ရောက်ပေ။

ဤ(نون)(نون)နှစ်ခုလုံးသည် (فعل مضارع)ကို (مستقبل)လာမည့်အချိန်ကာလ၏အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် သီးသန့်အထူးပြုလိုက်သည်။

(لام تا كيد با نون تا كيد ثقيله)၏ဂိုဏ်းစဉ်ကို ရှုတ်ကြည့်ပါ။

لَيَفْعَلَنَّ	لَتَفْعَلَنَّ	لَتَفْعَلَنَّ	لَتَفْعَلِنَّ	لَاَفْعَلَنَّ
لَيَفْعَلَانِّ	لَتَفْعَلَانِّ	لَتَفْعَلَانِّ	لَتَفْعَلَانِّ	لَنَفْعَلَنَّ
لَيَفْعَلُنَّ	لَيَفْعَلْنَانِّ	لَتَفْعَلُنَّ	لَتَفْعَلْنَانِّ	

(لام تاكيد بانون تاكيد خفيفه)၏ ဂိုဏ်းစဉ်ကိုရွတ်ကြည့်ပါ။

لَيَفْعَلَنْ　لَتَفْعَلَنْ　لَتَفْعَلَنْ　لَتَفْعَلِنْ　لَاَفْعَلَنْ

لَيَفْعَلُنْ　لَتَفْعَلُنْ　لَنَفْعَلَنْ

လေ့ကျင့်ခန်း

(لَيَشْرَبَنَّ) ကို ဂိုဏ်းစဉ်ပြုလုပ်ပါ။

(لَيَشْرَبَنْ) ကို ဂိုဏ်းစဉ်ပြုလုပ်ပါ။

သင်ခန်းစာ (၁၄)

(امر حاضر معروف)ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

(فعل مضارع)၏ (واحد مذكر حاضر)မှ(مضارع) ၏သင်္ကေတများကို ဖြုတ်ချလိုက်ပါ။တစ်ဖန်ကြည့်ရမည်မှာဗင်းအက္ခရာ၏အနောက်စာလုံးမှာ(ساكن)ဖြစ်သလား (متحرك)ဖြစ်နေပါသလား။ အကယ်၍ (متحرك)ဖြစ်နေပါက ရှိမြဲအတိုင်းထားလိုက်ပါ။ အကယ်၍(ساكن)ဖြစ်ပါက(عين كلمه)၏(حركت)ကိုကြည့်ပါ။အကယ်၍ (عين كلمه)၏ (حركت)သည် ဇဗရ် (သို့)ဇေ့ရ်ဖြစ်နေပါက အစတွင် ဇေ့ရ်ရှိသော (همزهٔ وصل) တိုးပေးပါ။အကယ်၍(ضمّه)ဖြစ်နေပါက ပေးရှ်ရှိသော(همزهٔ وصل) ကိုတိုးပေးပါ။ နောက်ဆုံးအက္ခရာတွင် အကယ်၍(حرف علت)ရှိပါက ထို(حرف علت)ကိုဖြုတ်ချလိုက်ပါ။ အကယ်၍ (حرف علت)မရှိပါက နောက်ဆုံးအက္ခရာကို(ساكن)ပေးလိုက်ပါ။

ပမာအားဖြင့် (تَضْرِبُ) မှ (اِضْرِبْ)၊(تَنْصُرُ) မှ (اُنْصُرْ)
(تَسْمَعُ) မှ (اِسْمَعْ)၊(تَخْشىٰ) မှ (اِخْشَ)

(اُدْعُ) မှ (تَدْعُوْ)(عِدْ) မှ (تَعِدُ)၊(اِرْمِ) မှ (تَرْمِىْ)

(امرحاضرمعروف)နှင့်သက်ဆိုင်သောဥပဒေများ

ဥပဒေ ။ (فعل امر) တွင် (نون اعرابى)ဖယ်ရှားခံရ၏။ **نون فاعلى) نون جمع مؤنث**)သာရှိမြဲအတိုင်းရှိပေမည်။

ဥပဒေ ။ (همزهٔ وصل) ဆိုသည်မှာ ဝါကျ၏ကြားအလယ်တွင်လာရှိ၍ ရေးမြဲရေးသားထားပြီး ထုတ်ဖော်မဖတ်ရသော် (**همزه**)ကိုခေါ်ဆိုပါသည်။

ဥပမာ - (فَاطْلُبْ)

မှတ်ချက် - (**امرحاضرمعروف**)တွင်ဂိုဏ်းစဉ်စကားလုံး(၆)လုံးသာလာရှိပေသည်။ ၎င်းနောက် ဤ(၆)လုံးသာလျှင် မူရင်း (**فعل امر**)ဖြစ်၏။

(امرحاضرمعروف)ဂိုဏ်းစဉ်များ

اُفْعُلْ	اُفْعُلِىْ	اِسْمَعْ	اِسْمَعِىْ
اُفْعُلَا	اُفْعُلَا	اِسْمَعَا	اِسْمَعَا
اُفْعُلُوْا	اُفْعُلْنَ	اِسْمَعُوْا	اِسْمَعْنَ

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ (**امرحاضرمعروف**)ပြုလုပ်နည်းကို တင်ပြပါ။

၂။ (اِسْمَعْ)၏ (**امرحاضرمعروف**)ဂိုဏ်းစဉ်ရွတ်ပြပါ။

၃။ (**امرحاضرمعروف**)နှင့် သက်ဆိုင်သော ဥပဒေများကို ရှင်းပြပါ။

(هفت اقسام)

ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အဓိကကျသော အမျိုးအစား(၇)မျိုးအကြောင်း

၁။ (صحيح)ဆိုသည်မှာ မူရင်းအက္ခရာတွင်(حرف علت)နှင့်မျိုးတူအက္ခရာမပါရှိသော စကားလုံးကို ခေါ်ဆိုသည်။ဥပမာ(جَعْفَرٌ رَجُلٌ بَعْثَرَ ضَرَبَ)

၂။ (مهموز)ဆိုသည်မှာ မူရင်းအက္ခရာတွင်(همزه)ပါရှိသောစကားလုံးကိုခေါ်ဆိုပါသည်။ ဥပမာ - (قَرَأَ سَأَلَ أَمَرَ)

■ (فاكلمه) ၏ နေရာတွင်ရှိသော (همزه)ကို(مهموزالفاء)

(عين كلمه) ၏နေရာတွင်ရှိသော (همزه)ကို(مهموزالعين)

(لام كلمه)၏နေရာတွင်ရှိသော (همزه)ကို(مهموزاللام) ဟုခေါ်ဆိုသည်။

■ (معتل) ဆိုသည်မှာ မူရင်းအက္ခရာတွင် (حرف علت)ပါရှိသော စကားလုံးကိုခေါ်ဆိုသည်။

■ (حرف علت) သည် တစ်လုံးထဲပါရှိပါက အမျိုးအစား(၃)မျိုးရှိပေသည်။

၃။ (مثال)ဆိုသည်မှာ (فاكلمه) ၏နေရာတွင် (حرف علت)ပါရှိသော စကားလုံးကိုခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ - (وَعَدَ وَرَدَ)

၄။ (اجوف)ဆိုသည်မှာ (عين كلمه) ၏နေရာတွင်(حرف علت)ပါရှိသော စကားလုံးကိုခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ - (لَيْلٌ قَالَ)

၅။ (ناقص)ဆိုသည်မှာ (لام كلمه)၏နေရာတွင် (حرف علت) ပါရှိသော စကားလုံးကိုခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ - (رَمیٰ ظَبْیٌ)

၆။ (لفيف)ဆိုသည်မှာ စကားလုံးတစ်လုံးထဲတွင်(حرف علت) ၂ခုပါရှိသော စာလုံးကို ခေါ်ဆိုသည်။

ဎင်းသည် နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိ၏- (لفيف مفروق) နှင့် (لفيف مقرون)

■ (لفیف مفروق) ဆိုသည်မှာ (حرف علت)နှစ်လုံးသည် မပူးတွဲဘဲ သီးခြားစွာလာသော စကားလုံးကိုခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ - (وَلِیَ وَحُیٌ)

■ (لفیف مقرون) ဆိုသည်မှာ (حرف علت)နှစ်လုံးသည် တစ်နေရာထဲတွင် ပူးတွဲစွာလာရှိသော စကားလုံးကိုခေါ်ဆိုသည်။ ဥပမာ - (طَوٰی)

၇။ (مضاعف)ဆိုသည်မှာ မျိုးတူအက္ခရာနှစ်ခုပါရှိသော စကားလုံးကိုခေါ်ဆိုသည်။
ဥပမာ - (مَدَّ سَبَبٌ زَلْزَلَۃٌ)

အမျိုးအစား(၇)မျိုးလုံးအား အတိုချုံးထားသော ဤကဗျာအား ကျက်မှတ်ထားပါ။

صحیح است ومثال است ومضاعف
لفیف وناقص ومہموز واجوف

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ (صحیح)ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၂။ (معتل)၏ အမျိုးအစား မည်မျှရှိသနည်း။

၃။ (لفیف) ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ၎င်း၏အမျိုးအစားများကို ရှင်းပြပါ။

၄။ (مضاعف) ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၅။ ကဗျာအားရွတ်ဆိုပြပါ။

■ (ماضی) (၆)မျိုးရှိပါသည်။

၁။ (ماضی مطلق)

၂။ (ماضی قریب)

၃။ (ماضی بعید)

၄။ (ماضی استمراری)

၅။ (ماضی احتمالی)

၆။ (ماضی تمنائی)

■ (ماضی مطلق)ဆိုသည်မှာ အချိန်ကန့်သတ်ချက်မပါရှိပဲ ကုန်လွန်ခဲ့သော ကာလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော အလုပ်ကိုခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - فَعَلَ (ထိုသူ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။)

■ (ماضی قریب) ဆိုသည်မှာ မကြာသေးမီအချိန်ကာလတွင် ပြုလုပ် ခဲ့သော အလုပ်ကိုခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - قَدْفَعَلَ (ထိုသူ ယခုလေးတင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်)

■ (ماضی بعید) ဆိုသည်မှာ အတိုင်းအတာတစ်ခုကြာမြင့်ခဲ့ပြီးသော ကာလတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော အလုပ်ကိုခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - كَانَ فَعَلَ (ထိုသူ ပြုလုပ်ပြီးခဲ့လေပြီ)

■ (ماضی استمراری) ဆိုသည်မှာ အတိတ်ကာလတွင် စဉ်ဆက်မပြတ် ပြုခဲ့သော အလုပ်ကိုခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - كَانَ يَفْعَلُ (ထိုသူ ပြုမြဲပြုနေခဲ့၏။)

■ (ماضی احتمالی) ဆိုသည်မှာ အတိတ်ကာလတွင် ပြုခဲ့သည်မှာ ယတိပြတ် သေချာမှုမရှိသောအလုပ်ကိုခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - لَعَلَّمَا فَعَلَ (ထိုသူ လုပ်ကောင်းလုပ်ခဲ့သည်။)

■ (ماضی تمنائی) ဆိုသည်မှာ အတိတ်ကာလတွင် ဖြစ်မြောက်ရန် မျှော်လင့်ခဲ့သော အလုပ်ကိုခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - لَيْتَمَا فَعَلَ (ထိုသူ လုပ်ခဲ့လျှင်ကောင်းလေစွ။)

■ (اسم فاعل) ဆိုသည်မှာ ပြုလုပ်သူကို ပြသသော နာမ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - ضَارِبٌ (ရိုက်သောသူ)

■ (اسم مفعول) ဆိုသည်မှာ ပြုလုပ်ခဲ့ရသူကို ပြသသော နာမ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - مَضْرُوْبٌ (ရိုက်ခံရသူ။)

■ (اسم ظرف) ဆိုသည်မှာ ပြုလုပ်သည့်အချိန်(သို့မဟုတ်)နေရာ ကိုပြသသော နာမ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - مَنْصَرٌ (ကူညီသည် နေရာ (သို့) အချိန်။)

■ (اسم آلہ) ဆိုသည်မှာ ပြုလုပ်သော ကိရိယာကို ပြသသော နာမ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - مِكْنَسَةٌ (လှည်းသော ကိရိယာ- တံမြက်စည်း။)

■ (اسم تفضیل) ဆိုသည်မှာ အခြားအရာ/ သူထက်သာပို့မှုကို ပြသသော နာမ်ဖြစ်သည်။

ဥပမာ - اَكْبَرُ (အခြားသူများထက်ကြီးသူ)

■ (وزن)ဆိုသည်မှာ ဆွရဖ်ပညာရှင်များက အရဗီဂိုဏ်းစဉ်စကားလုံးများကို ပုံစံသွင်းရန်သတ်မှတ်ထားသောပုံစံချိန်ခွက်ဖြစ်သည့် (ل ـ ع ـ ف)ကိုခေါ်ဆိုသည်။

■ (فاكلمه) ဆိုသည်မှာ (ف)အက္ခရာနေရာတွင်ရှိသည့် အက္ခရာများကို ခေါ်ဆိုသည်။

■ (عين كلمه) ဆိုသည်မှာ (ع)အက္ခရာနေရာတွင် ရှိသည့် အက္ခရာများကို ခေါ်ဆိုသည်။

■ (لام كلمه) ဆိုသည်မှာ (ل)အက္ခရာနေရာတွင် ရှိသည့် အက္ခရာများကို ခေါ်ဆိုသည်။

ဥပမာ - ضَرَبَ သည် فَعَلَ ၏ပုံစံချိန်ခွက်တွင်ရှိ၏။

ف ـ ع ـ ل

ضَ ـ رَ ـ بَ

(ض) အား فاكلمه

(ر) အား عين كلمه

(ب) အား لام كلمه ဟုခေါ်ဆိုသည်။

تمت بالخـــــــــير